

โครงการส่งเสริมสุขภาพ สภานิติบัญญัติ

คู่มือปฏิบัติการพยาบาล เล่ม 1

(ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อภิญา เพ็ชรพิจารณ์
โครงการส่งเสริมสุขภาพ สภานิติบัญญัติ
กระทรวงสาธารณสุข

คู่มือปฏิบัติการพยาบาล เล่ม 1 (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2)

บรรณาธิการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อภิญา เพียรพิจารณ์

ปีที่พิมพ์ 2567

จำนวน 1,000 เล่ม

ราคา 280 บาท

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

อภิญา เพียรพิจารณ์.

คู่มือปฏิบัติการพยาบาล เล่ม 1 (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2) - พิมพ์ครั้งที่ 2.- นนทบุรี :
โครงการสวัสดิการวิชาการ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข, 2567.
244 หน้า.

1. พยาบาลและการพยาบาล. I. ชื่อเรื่อง.

610.73

ISBN 978-616-11-5341-0

จัดพิมพ์เผยแพร่โดย:

โครงการสวัสดิการวิชาการ สถาบันพระบรมราชชนก

สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ชั้น 9 อาคาร 6

ตึกสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ถ.ติวานนท์ อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000

โทร. 0-2590-1973 E-mail : pibook@gmail.com

พิมพ์ที่

บริษัท ธนาเพรส จำกัด

9 ซอยลาดพร้าว 64 แยก 14 ถนนลาดพร้าว

แขวงวังทองหลาง เขตวังทองหลาง กรุงเทพฯ 10310

โทรศัพท์ 0-2530-4114 โทรสาร 0-2108-8951

E-mail : tanapress@gmail.com

คำชี้แจง	ก
คำนำฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
คำนำฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 พิมพ์ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2	ง
คำนำฉบับพิมพ์ครั้งที่ 1-5	จ
หมวดที่ 1 การทำความสะอาดร่างกาย	
1.1 การสระผมบนเตียง (Shampooing / Bed shampoo)	1
1.2 การเช็ดตัวแบบสมบูรณ์บนเตียง (Complete bed bath)	10
1.3 การเช็ดตัวบางส่วนบนเตียง (Partial bed bath)	17
1.4 การทำความสะอาดปากและฟัน (Mouth Care)	20
1.5 การนวดหลัง (Back Rub)	24
1.6 การทำความสะอาดอวัยวะสืบพันธุ์และทวารหนักเพศหญิงโดยใช้น้ำสบู่เหลว (Normal Flushing)	31
1.7 การทำความสะอาดอวัยวะสืบพันธุ์และทวารหนักเพศหญิงโดยใช้น้ำยา (Sterile Flushing)	40
1.8 การทำความสะอาดอวัยวะสืบพันธุ์และทวารหนักเพศชายโดยใช้น้ำสบู่เหลว (Normal Flushing)	46
1.9 การทำความสะอาดอวัยวะสืบพันธุ์และทวารหนักเพศชายโดยใช้น้ำยา (Sterile Flushing)	52
1.10 การทำความสะอาดตา (Eyes Care)	57
1.11 การทำความสะอาดหู (Ears Care)	62
1.12 การทำความสะอาดจมูก (Nose Care)	66
1.13 การทำความสะอาดเล็บมือ (Nail Care)	69
1.14 การทำความสะอาดเล็บเท้า (Toe Care)	72
1.15 การอาบน้ำทารก (Hygienic care in children)	75
เอกสารอ้างอิง	80
หมวดที่ 2 การทำเตียงผู้ป่วย	
2.1 การทำเตียงที่ผู้ป่วยลุกจากเตียงได้/เตียงเปิด (Open bed/ Unoccupied bed)	81
2.2 การทำเตียงที่มีผู้ป่วยนอนอยู่ (Occupied bed)	86
2.3 การทำเตียงรองรับผู้ป่วยกลับจากดมยาสลบ/ห้องผ่าตัด (Ether bed /Anesthetic bed)	91
2.4 การทำเตียงปิด/เตียงว่าง (Closed bed)	96
เอกสารอ้างอิง	99

หมวดที่ 3 การเคลื่อนย้ายผู้ป่วย

3.1	การช่วยผู้ป่วยนั่งบนเตียง.....	101
3.2	การพยุงตัวผู้ป่วยลงจากเตียง.....	105
3.3	การพยุงผู้ป่วยนั่งเก้าอี้.....	106
3.4	การพยุงผู้ป่วยให้นั่งรถเข็น	109
3.5	การเลื่อนตัวผู้ป่วยมาชิดขอบเตียง	114
3.6	การพลิกตะแคงตัวผู้ป่วย.....	116
3.7	การเลื่อนตัวผู้ป่วยให้ขึ้นมาทางหัวเตียงกรณีผู้ป่วยช่วยตัวเองได้บ้าง.....	118
3.8	การเลื่อนตัวผู้ป่วยให้ขึ้นมาทางหัวเตียงกรณีผู้ป่วยช่วยตัวเองไม่ได้.....	120
3.9	การย้ายผู้ป่วยไปอีกเตียงโดยใช้พยาบาล 3 คน.....	122
3.10	การย้ายผู้ป่วยไปอีกเตียงโดยใช้พยาบาล 4 คน.....	125
3.11	การย้ายผู้ป่วยไปอีกเตียงโดยใช้พยาบาล 5 คน.....	127
3.12	การย้ายผู้ป่วยไปอีกเตียงโดยใช้พยาบาล 6 คน.....	130
3.13	การย้ายผู้ป่วยไปซังเปลนอนกรณีผู้ป่วยช่วยตัวเองได้บ้าง.....	133
3.14	การย้ายผู้ป่วยไปซังเปลนอนกรณีผู้ป่วยช่วยตัวเองไม่ได้.....	136
3.15	การย้ายผู้ป่วยโดยการใช้นแผ่นรองเลื่อน (Pat slide).....	139
	เอกสารอ้างอิง.....	143

หมวดที่ 4 การให้ยาและสารน้ำ

4.1	การให้ยาทางปาก (Oral medication).....	145
4.2	การฉีดยาเข้ากล้ามเนื้อเนื้อตะโพก (Intramuscular injection).....	149
4.3	การฉีดยาเข้าในชั้นผิวหนัง (Intradermal or Intracutaneous injection).....	155
4.4	การฉีดยาเข้าใต้ผิวหนัง (Subcutaneous or Hypodermic injection).....	158
4.5	การให้สารน้ำทางหลอดเลือดดำ (Intravenous fluid injection).....	161
4.6	การฉีดยาเข้าหลอดเลือดดำโดยผ่านสายให้สารน้ำ (Intravenous medication via IV solute).....	167
4.7	การหยอดยาตา (Instillation of eyes drops).....	170
4.8	การป้ายยาตา (Instillation of eyes ointment).....	173
4.9	การหยอดยาหู (Instillation of ears' drops).....	176
4.10	การหยอดยาจมูก (Instillation of nose drops)	179
4.11	การเหน็บยาทางช่องคลอด (Vaginal medication suppository).....	182
4.12	การเหน็บยาทางทวารหนัก (Rectal medication suppository).....	185
4.13	การเปิดหลอดเลือดดำโดยใช้ Injection plug.....	188

หมวดที่ 4 การให้ยาและสารน้ำ (ต่อ)

4.14 การให้ยาเคมีบำบัด (Chemotherapy).....	191
4.15 การช่วยแพทย์ผ่าหลอดโลหิตดำ (Cut down).....	197
4.16 การให้เลือด (Blood transfusion).....	200
เอกสารอ้างอิง.....	204

หมวดที่ 5 การวัดสัญญาณชีพ

5.1 การวัดอุณหภูมิ การหายใจ ชีพจร ความดันโลหิต ความเข้มข้น/ความอิ่มตัวของออกซิเจนในเลือด (Check vital signsและ Oxygen saturation)	205
5.2 การวัดความดันโลหิตส่วนกลาง (Central venous pressure หรือ C.V.P.)	217
เอกสารอ้างอิง.....	221
บรรณานุกรม.....	222
ดัชนี.....	223
Index.....	224
ประวัติผู้เขียน.....	226